

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.06.2020, sen. zn. 29 NSČR 130/2019, ECLI:CZ:NS:2020:29.NSČR.130.2019.1

Číslo: 20/2021

Právní věta: Usnesení, jímž insolvenční soud rozhoduje o tom, zda insolvenčnímu správci povolí zálohu na odměnu a hotové výdaje, je rozhodnutím, které vydává při výkonu dohlédací činnosti [§ 10 písm. b) insolvenčního zákona ve spojení s § 11 insolvenčního zákona] a proti němuž není odvolání přípustné, jelikož insolvenční zákon nestanoví jinak (§ 91 insolvenčního zákona).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.06.2020

Spisová značka: 29 NSCR 130/2019

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční správce, Odvolání, Záloha

Předpisy: § 10 IZ.

§ 11 IZ.

§ 218 písm. c) IZ.

§ 3 písm. b) předpisu č. 313/2007Sb.

§ 38 IZ.

§ 412 odst. 1 písm. b) IZ.

§ 7 IZ.

§ 7 odst. 4 předpisu č. 313/2007Sb.

§ 91 IZ.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání insolvenční správkyne dlužníků změnil usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 8. 2019 tak, že se odvolání insolvenční správkyne odmítá.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci (dále jen „insolvenční soud“) usnesením ze dne 19. 12. 2017 (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníků (J. M. a A. M.) [výrok I.], insolvenční správkyň ustanovil JUDr. H. K. (výrok II.) a povolil řešení úpadku dlužníků oddlužením (výrok III.); usnesením ze dne 6. 12. 2018 schválil oddlužení dlužníků plněním splátkového kalendáře.

2. Rozsudkem pro uznání ze dne 2. 7. 2018 insolvenční soud (mimo jiné) určil, že právní úkon dlužníka (J. M.) - darovací smlouva ze dne 2. 3. 2016, kterou převedl na A. P. vlastnické právo k (ve výroku rozsudku specifikovaným) nemovitostem (dále jen „nemovitosti“) - je vůči věřitelům dlužníka neúčinný. Nemovitosti insolvenční správkyňe zahrnula do majetkové podstaty dlužníků dne 12. 9. 2018.

3. Podáním ze dne 7. 6. 2019 insolvenční správkyňe navrhla, aby výtěžek zpeněžení nemovitostí (po odečtení nákladů spojených se správou a udržováním podstaty a nákladů spojených s prodejem) ve výši 858 091,84 Kč byl použit následovně:

a) částka 496 512,54 Kč bude rozdělena mezi nezajištěné věřitele jako mimořádný příjem nad rámec splátkového kalendáře; tím dojde k úplnému zaplacení pohledávek těchto věřitelů za dlužníky;

b) částka 150 195,05 Kč připadne na odměnu insolvenční správkyňe (včetně daně z přidané hodnoty);

c) částka 211 384,25 Kč bude vyplacena dlužníkům jako hyperocha.

4. Na tomto základě insolvenční soud usnesením ze dne 24. 7. 2019 „přiznal“ insolvenční správkyňi zálohu na odměnu ve výši 54 070,22 Kč (včetně daně z přidané hodnoty).

5. Vrchní soud v Olomouci k odvolání insolvenční správkyňe v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

6. Odvolací soud - cituje ustanovení § 7, § 38 a § 412 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění účinném do 31. 5. 2019) a ustanovení § 3 písm. b) a § 7 odst. 4 vyhlášky 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále jen „vyhláška“), a odkazuje na závěry formulované Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 28. 11. 2018, sen. zn. 29 NSČR 27/2017 (uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 2020, pod číslem 52) - dospěl k závěrům, podle nichž:

1) Insolvenční správkyňi „nepřísluší nárok na navýšení odměny v rozsahu vyúčtovaných 25 % a k tomu DPH z částky 496 512,54 Kč (tj. 150 195,05 Kč včetně DPH vypočtené dle § 1 odst. 3 vyhlášky)“, která s největší pravděpodobností bude (musí být) rozdělena v rámci splátkového kalendáře mezi nezajištěné věřitele jako mimořádný příjem.

2) Není správný názor insolvenčního soudu, že v daném případě „lze užít analogii a dále § 5 vyhlášky a odměnu správkyňe navýšit podle § 1 odst. 2 vyhlášky“.

3) Za činnosti počínající předběžným posouzením darovací smlouvy jako neúčinné a dovršené zpeněžením nemovitostí „bylo správné navýšit odměnu správkyňe postupem dle § 38 odst. 3 insolvenčního zákona, tj. navýšit tu odměnu, na níž má dle § 3 písm. b) vyhlášky nárok, a to dle předběžného propočtu odvolacího soudu ve výši nejméně 23 625,- Kč + DPH, celkem 28 586,25 Kč (tj. za dobu od povolení oddlužení v prosinci 2018 nejméně do června 2019, tj. 21 x 1 125,- Kč + DPH) a o níž bude rozhodováno insolvenčním soudem v dalším řízení (včetně jejího nároku na náhradu hotových výdajů dle § 7 odst. 4 vyhlášky)“.

4) Schválil-li (přiznal-li) insolvenční soud (před vyplacením částky 496 512,54 Kč z uvedeného výtěžku nezajištěným věřitelům) správkyňi zálohu na její odměnu ve výši 44 686,13 Kč (včetně daně z přidané hodnoty v celkové výši 54 070,22 Kč), čímž ve svých důsledcích odměnu správkyňe „navýšil“ takřka o dvojnásobek, jde o navýšení přiměřené činnosti, kterou správkyňe

v souvislosti s tímto zpeněžením vykonala nad rámec svých běžných povinností.

7. Proto odvolací soud usnesení insolvenčního soudu jako věcně správné potvrdil.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti usnesení odvolacího soudu podala insolvenční správkyň dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a to k řešení právní otázky (dosud v rozhodovací praxi odvolacího soudu nezodpovězené), zda zpeněžení majetku, který byl do majetkové podstaty dlužníka sepsán ještě před rozhodnutím o schválení oddlužení dlužníka, podléhá režimu zpeněžení dle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona, a v jaké výši náleží insolvenční správkyňi odměna za zpeněžení takového majetku.

9. Dovolatelka zdůrazňuje, že „nemovitosti nemohly tvořit mimořádný příjem ve smyslu ustanovení § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona“. Jakkoli insolvenčnímu soudu navrhla, aby úpadek dlužníků řešil (pro věřitele výhodnějším) zpeněžením majetkové podstaty, insolvenční soud „neodůvodněně“ schválil oddlužení dlužníků plněním splátkového kalendáře; tím „reálně zkrátil nárok dovolatelky na odměnu“, a dovolatelku tak poškodil.

„To, že pohledávky věřitelů dlužníků byly uspokojeny v celých 100 %, je zásluhou právě dovolatelky, neboť tato prověřila neúčinné právní úkony, nechala zpracovat znalecký posudek a iniciovala předmětné insolvenční řízení, kdy paradoxně za tuto činnost jí náleží mnohem nižší odměna, než kdyby byli dlužníci po dobu 60 měsíců ve splátkovém kalendáři a věřitelé byli uspokojeni cca ve 30 %.“

10. Podle dovolatelky soudy nižších stupňů při stanovení odměny dostatečně nezohlednily její přínos z hlediska rozsahu uspokojení nezajištěných věřitelů, včetně rychlého a hospodárného vyřešení incidenčního sporu (tj. rozsah a náročnost činností vykonávaných nad rámec běžných povinností insolvenční správkyňe v průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře).

11. Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení nebo aby napadené usnesení změnil tak, se dovolatelce přiznává „odměna ve výši 25 % z částky určené k vydání nezajištěným věřitelům, tedy výši 150 195,05 Kč včetně DPH“.

III.

Přípustnost dovolání

12. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2. článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

13. Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení otázky dovolatelkou otevřené, týkající se způsobu určení odměny insolvenční správkyňe, dosud Nejvyšším soudem v daných skutkových souvislostech beze zbytku nezodpovězené.

IV.

Důvodnost dovolání

14. Nejvyšší soud v první řadě předesílá, že u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i

k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

15. Podle ustanovení § 10 insolvenčního zákona insolvenční soud v insolvenčním řízení a) vydává rozhodnutí, jejichž vydání zákon ukládá nebo předpokládá, b) průběžně vykonává dohled nad postupem a činností ostatních procesních subjektů a rozhoduje o záležitostech s tím souvisejících (dále jen „dohledací činnost“).

Podle ustanovení § 11 insolvenčního zákona při výkonu dohlédací činnosti insolvenční soud rozhoduje o záležitostech, které se týkají průběhu insolvenčního řízení, činí opatření potřebná k zajištění jeho účelu a ukládá povinnosti, týkající se činnosti jednotlivých subjektů řízení (odstavec 1). Insolvenční soud je oprávněn vyžadovat od insolvenčního správce zprávy a vysvětlení o jeho postupu, nahlížet do jeho účtů a konat potřebná šetření. Je oprávněn dávat insolvenčnímu správci pokyny a uložit mu, aby si vyžádal k určitým otázkám stanovisko věřitelského výboru (odstavec 2).

Podle ustanovení § 38 odst. 4 insolvenčního zákona insolvenční soud může v průběhu insolvenčního řízení rozhodnout o vyplacení zálohy odměny a hotových výdajů insolvenčnímu správci, a to i opětovně.

Podle ustanovení § 91 insolvenčního zákona proti rozhodnutím, která insolvenční soud učinil při výkonu dohlédací činnosti včetně předběžných opatření, není odvolání přípustné, pokud zákon nestanoví jinak.

16. Rozhodné znění insolvenčního zákona (do 31. 5. 2019) se podává z čl. II, části první zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

17. Podle ustanovení § 218 písm. c) o. s. ř., odvolací soud odmítne odvolání, které směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné.

18. V poměrech projednávané věci je nepochybné, že insolvenční soud (usnesením ze dne 24. 7. 2019) přiznal insolvenční správce zálohu na odměnu.

19. Rozhodnutí o přiznání zálohy na odměnu insolvenční správce, které insolvenční soud může vydat v průběhu insolvenčního řízení (§ 38 odst. 4 insolvenčního zákona), je svou povahou rozhodnutím učiněným při výkonu dohlédací činnosti [§ 10 písm. b) a § 11 odst. 1 insolvenčního zákona]; přitom insolvenční zákon nestanoví, že proti takovému rozhodnutí je odvolání přípustné.

20. Již v poměrech upravených zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“), nebylo v literatuře ani v soudní praxi pochyb o tom, že usnesení, jímž konkursní soud rozhoduje o povolení zálohy na odměnu nebo hotové výdaje správce konkursní podstaty, je rozhodnutím, které vydává při výkonu dohlédací činnosti podle § 12 ZKV, proti kterému není odvolání přípustné. Srov. v literatuře např. dílo ZELENKA, J. – MARŠÍKOVÁ, J. Zákon o konkursu a vyrovnání a předpisy související – komentář. Praha: Linde, 1998, s. 113 a 145, ve spojení s § 12 odst. 3 ZKV (ve znění účinném do 30. 4. 2000) a s § 66b odst. 2 ZKV (ve znění účinném po tomto datu), včetně důvodové zprávy k zákonu č. 105/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. V judikatuře srov. usnesení Vrchního soudu v

Praze ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. 1 Ko 82/2002, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 11, ročník 2002, pod číslem 219.

21. Povaha tohoto rozhodnutí se přitom nezměnila ani v poměrech úpravy obsažené v insolvenčním zákoně. K tomu srov. v judikatuře odvolacích soudů formulovaný závěr, podle něhož je takové usnesení rozhodnutím, které insolvenční soud vydává při výkonu dohlédací činnosti (viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2017, nebo usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 7. 2019).

22. V návaznosti na výše uvedené pak Nejvyšší soud uzavírá, že také nemá žádné pochybnosti o tom, že usnesení, jímž insolvenční soud rozhoduje o povolení zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, je rozhodnutím, které vydává při výkonu dohlédací činnosti [podle § 10 písm. b) insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 11 insolvenčního zákona] a proti němuž není odvolání přípustné, jelikož insolvenční zákon nestanoví jinak (§ 91 insolvenčního zákona). Osoby dotčené (ne)vyplacením takové zálohy mají v insolvenčním řízení zásadně (pravidelně) možnost napadnout opravnými prostředky konečná rozhodnutí insolvenčního soudu o odměně a hotových výdajích insolvenčního správce (v jehož rámci se poskytnutá záloha nebo zálohy vyúčtují), takže ani není účelné otevírat zákonem možnost pro podání řádného opravného prostředku (odvolání) proti rozhodnutí insolvenčního soudu o záloze na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce.

23. Přípustnost odvolání přitom nezakládá ani nesprávné poučení poskytnuté insolvenční správce insolvenčním soudem v písemném vyhotovení usnesení ze dne 24. 7. 2019 (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2001, sp. zn. [29 Odo 62/2001](#), a ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. [29 Odo 425/2002](#), uveřejněná pod čísly 73/2001 a 51/2003 Sb. rozh. obč., jakož i obdobně důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. [II. ÚS 323/07](#)).

24. Jestliže odvolací soud v rozporu s výše uvedeným o odvolání insolvenční správce (věcně) rozhodl, místo toho, aby je jako nepřipustné odmítl [§ 218 písm. c) o. s. ř.], zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

25. Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu, aniž se mohl zabývat jeho věcnou (ne)správností, změnil a odvolání insolvenční správce jako nepřipustné odmítl [§ 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř.].